Dan "Ot en Sien in de sneeuw"

Migranten willen wel eens wat anders op gebied van literatuur

ASTRID ROEMER

ROTTERDAM — "Met Suriname ben ik getrouwd, Nederland is mijn minnaar, met Afrika heb ik een homofiele relatie en met elk ander land ben ik geneigd slippertjes te maken".

Woorden van de Surinaamse schrijfster Astrid Roemer, die zeer beeldend weergeven hoe een migranten- auteur zich voelt in een vreemde dominerende cultuur. Astrid Roemer, die zelf doorgaans in Nederland woont, is één van de vijf migranten- auteurs die te gast waren bij het symposium dat de Rotterdamse Erasmus Universiteit organiseerde over literatuur- wetenschap en culturele minderheden. Onder het motto "Weg van elders" kregen de schrijvers Atal Behramoglu uit Turkije, Leïla Houari uit Marokko, Frans Lopulalan van de Molukken en Norman de Palm van de Antillen het woord. Allen schrijvers, die hun land van herkomst hebben verwisseld voor een ander, respectievelijk Frankrijk, België en (tweemaal) Nederland.

EENZAAMHEID

Vaak terugkerende thema's in migranten- literatuur zijn eenzaamheid, isolatie, gevoel van afwijzing, generatie- conflicten, zoeken naar identiteit (vooral bij jongere auteurs), slechte arbeids- positie, gebrek aan scholing en tegenwerking hierbij van mannen jegens vrouwen, seksisme en racisme.

De organisatoren van het symposium, de literatuur- wetenschappers Marijke Vos en Flora van Houwelingen, vertellen dat migranten- literatuur in Nederland nog steeds geen weg heeft gevonden naar het grote publiek.

"Hun werk wordt vaak niet als literaar erkend, omdat er Westerse maatstaven worden gehanteerd. De mensen, die de boeken beoordelen, verdiepen zich meestal niet in de cultuur waar de betreffende auteur vandaan komt. Hun conclusie is dan: aardig boekje, maar beslist geen literatuur. Terwijl in Nederland migranten weinig kansen krijgen, worden aan de andere kant wel boeken van bekende buitenlandse auteurs vertaald en in Nederland uitgegeven, zoals bijvoorbeeld «The color purple» van de zwarte Amerikaanse schrijfster Alice Walker", aldus het tweetal.

Uitgeverijen, een enkele idealistische daar gelaten, durven migranten- literatuur niet uit te geven, omdat ze bang zijn dat de boeken geen bestsellers worden. Vaak geven migranten hun eerste boek uit in eigen beheer.

"In verschillende culturen is mondelinge literatuur erg belangrijk. Als deze woorden vervolgens zo natuurlijk mogelijk op papier worden gezet, compleet met herhalingen en half afgemaakte zinnen, roepen de Westerse deskundigen: wat primitief! Er zijn echter ook genoeg Westerse auteurs die deze schrijftechniek gebruiken en dan heet het een bijzonderheid", aldus de organisatoren.

Het symposium moet gezien worden als een poging de Westerse vooroordelen tegen migranten- literatuur te bestrijden, en de auteurs onder een breder publiek bekend te maken. We leven tenslotte in een land met honderdduizenden migranten, en die willen wel eens wat anders lezen dan «Ot en Sien in de sneeuw». Niet alleen omdat sneeuw bijvoorbeeld in Suriname een onbekend begrip is, maar ook omdat er genoeg schrijftalent schuilt onder de migranten in Nederland.

"Met name voor de tweede generatie, die hier is geboren, is het heel belangrijk iets te lezen over de cultuur van de ouders, iets waarmee ze zich kunnen identificeren. Dat geldt misschien nog sterker voor de derde generatie, want deze zal nog meer dan de tweede haar culturele wortels gaan zoeken. Maar ook voor de Nederlanders is het goed meer kennis te krijgen van andere culturen, we leven tenslotte in een multi- culturele samenleving", zeggen Marijke Vos en Flora van Houwelingen.

VERSLETEN

Om een voorbeeld te geven: iedere Nederlander kent Multatuli. Maar hoe kijkt nu een migrant vanuit zijn culturele achtergrond tegen zo'n grote Nederlandse auteur aan?

De Molukker Frans Lopulalan schrijft: "Multatuli, dat schijnt zoiets te betekenen als hij-die-veel-gedragen heeft. Ja, dat dankt je de koekoek. "Pathetisch" is voor deze vertoning nog een veel te mooie kwalificatie. Mijn eigen oom Manu, die heeft pas veel gedragen. Die was sjouwer in de haven van Makassar en hij werd op zijn 55ste vanwege versleten nekwervels als arbeidskracht afgedankt".

(Uit de Haagsche Courant)

ÑAPA. - (MEI 1987)